

ЧАСТИНА 1	
МЕНТОР.....	11
ЧАСТИНА 2	
ПРЕМІЯ.....	177
ЧАСТИНА 3	
МИРОТВОРЕЦЬ.....	359
ЕПІЛОГ.....	565
ПОДЯКИ.....	572
ПРО АВТОРКУ.....	575

Коріолан закинув пригорщу капусти в каструлю з киплячою водою й заприсягся, що настане такий день, коли він більше не візьме її до рота. Однак цей день був не сьогодні. Коріолан мусив з'їсти велику миску цієї блідої субстанції й випити всю юшку до краплі, щоб живіт не бурчав під час церемонії Жнив. Це був один із багатьох заходів безпеки, за допомогою яких він приховував, що його родина, хоч і мешкає в пентгаусі найрозкішнішого багатоквартирного будинку Капітолію, бідна, як погань з округів. Що він, спадкоємець величного колись дому Сноу, не має за душею нічого, крім розуму.

Його непокоїла сорочка для Жнив. Він мав непогані костюмні штани темного кольору, куплені торік на чорному ринку, та люди здебільшого дивляться на сорочку. Добре, що Академія сама надавала необхідну для повсякденного носіння форму. Однак на сьогоднішню церемонію учням наказали вбратися модно, але з належною для цього випадку поважністю. Тигріс попросила їй довіритись, і Коріолан довірився. Досі кузинине вміння орудувати голкою було його єдиним порятунком. Але сподіватися на диво він усе ж не міг.

Сорочка, яку вони відкопали у глибинах шафи, — батькова, із кращих часів — була заплямована й пожовтіла від старості, половина гудзиків на ній зникла, а на одному манжеті залишився слід від сигарети. Вона була надто пошкоджена для продажу навіть у найгірші часи. І в цій сорочці йому йти на Жнива? Цього ранку Коріолан пішов до кімнати Тигріс на світанні, але

виявив, що і кухня, і сорочка зникли. Кепський знак. Невже Тигріс махнула рукою на те дрантя й кинулася на чорний ринок у відчайдушному намаганні знайти кузеніві годящий одяг? І що гідного вона може запропонувати в обмін на цей одяг? Лиш одне, саму себе, а дім Сноу ще не впав так низько. Чи він падає зараз, коли Коріолан солить капусту?

Він уявив, як Тигріс складають ціну. Тигріс була не бозна-якою красунею — ніс довгий і гострий, тіло кощаве, — проте відзначалася симпатичністю, вразливістю, що провокувала образи. Вона знайде покупців, якщо забажає. Від думки про це він відчув себе хворим і безпорадним, а тоді став огидний самому собі.

Коріолан почув, як у глибині квартири загравав запис капітолійського гімну «Краса Панему». Його підхопило тремтливе бабусине сопрано, що відбивалося від стін.

КРАСО ПАНЕМУ,
МІСТО МОГУТНЄ,
ВІЧНО СЯЙПИВЕ І НОВЕ.

Вона, як завжди, до болю сильно фальшивила й дещо не встигала за ритмом. У перший рік війни бабуся ставила цей запис на національні свята, аби прищепити відчуття патріотизму п'ятирічному Коріолану й восьмирічній Тигріс. Щоденні співи почалися лише того чорного дня, коли бунтівники з округів оточили Капітолій і відрізали його від запасів на два роки, до кінця війни. «Пам'ятайте, діти, — казала бабуся, — ми лиш обложені — ми не здалися!» А тоді вона, поки тривав град із бомб, виспівувала гімн із вікна пентгаусу. Це був її маленький акт непокори.

СВЯТИЙ ДЛЯ НАС
ТИ ПОВСЯКЧАС,

А ось ноти, яких вона ніколи не витягувала...

ДЛЯ ТЕБЕ МИ ЖИВЕМО!

Коріолан злегка поморщився. Бунтівники вже десятиліття як замовкли, а його бабуся — ні. Попереду були ще два куплети.

КРАСО ПАНЕМУ,
ТВЕРДИНЕ ПРАВДИ,
ТИ МУДРІСТЬ СВОЮ ЗБЕРІГ.

Він замислився, чи не поглинули б почасти звук нові меблі, та це питання було суто теоретичне. Наразі їхня квартирка в пентгаусі є міні-моделлю самого Капітолію з його слідами ненастанних атак бунтівників. Її стіни, що сягали двадцяти футів* у висоту, потріскалися; стеля з ліпниною була всіяна дірками від обсипаної штукатурки, а побите скло аркових вікон, які виходили на місто, трималося на потворних чорних смугах ізоляційної стрічки. За війну й десятиліття після неї їхня родина вимушено продала чи обміняла більшість своїх речей, тож одні кімнати були геть порожні й зачинені, тоді як інші, у кращому разі — вбого опоряджені. Ба гірше: в останню зиму облоги, коли лютував мороз, родина пожертвувала каміну кілька елегантних різьблених статуєток із дерева й незчисленні книжки, щоб не замерзнути до смерті. Коли він споглядав, як яскраві сторінки його книжок із картинками — тих самих, над якими він колись сидів із матір'ю, — перетворюються на попіл, йому на очі завше наверталися сльози. Але краще вже смуток, аніж смерть.

* 1 фут — 30,48 см.

Коріолан бував у квартирах своїх друзів і тому знав, що більшість родин уже почала ремонтувати свої помешкання, але Сноу були не по кишені навіть кілька ярдів* льону на нову сорочку. Він уявив, як його однокласники порпаються у своїх шафах чи надягають нещодавно пошиті костюми, і замислився, як довго зможе підтримувати видимість.

СВІТИШ ТИ НАМ,
СВОЇМ СИНАМ,
І МИ ТВОЇ НАВІК.

Що робити, якщо перелицьована сорочка Тигріс виявиться непридатною до носіння? Прикинутися хворим на грип і відпроситися? Безхребетність. Витерпіти все у форменій сорочці? Неповага. Втиснутись у червону сорочку з гудзиками на комірці, що з неї він виріс два роки тому? Бідота. Прийнятний варіант? Жоден із вищезазначених.

Можливо, Тигріс пішла просити допомоги у своєї роботодавиці Фабриції Рандом, жінки не менш абсурдної, ніж її прізвище, та все ж із певним хистом до вторинної моди. Хоч що було в моді — пух чи смух, пластик чи плюш, — за розумну ціну вона могла знайти спосіб додати це до одягу. Тигріс не надто любила вчитись і після випуску з Академії не вступала до Університету, а пішла за своєю мрією стати дизайнеркою. Вона мала бути ученицею, проте Фабриція радше перетворила її на рабіню й вимагала від Тигріс масажу стоп і визбирування зі стоків жмутків її довгого пурпурового волосся. Але Тигріс ніколи не скаржилась і не бажала чути жодного поганого слова про свою шефіню — така рада і вдячна вона була, що дістала роботу в царині моди.

* 1 ярд — 91,44 см.

КРАСО ПАНЕМУ,
НАША СТОПИЦЕ,
СИЛЬНА І МИРНА, Я МОЮ:

Коріолан відкрив холодильник, сподіваючись відшукати щось таке, чим можна оживити капустианий суп. Усередині не було нічого, крім металевої каструлі. Коли він зняв із неї кришку, на нього звідти визирнула маса з замерзлої тертої картоплі. Невже бабуся нарешті справдила свою погрозу й почала вчитися готувати? Це взагалі можна їсти? Коріолан поклав кришку назад — підніме її знову, як матиме більше відомостей. Якою розкішшю було б викинути це у сміття не роздумуючи! Якою розкішшю було б сміття. Він згадав — а може, подумав, що згадав, — як зовсім малим споглядав сміттєвози з авоксами за кермом (найкращі робітники — це без'язикі робітники, як казала його бабуся), що з гуркотом їхали вулицями і спорожняли великі пакети з харчовими відходами, ємностями, вживаними предметами побуту. Відтак настав час, коли не лишилося нічого придатного до викидання, не стало ні небажаних калорій, ні речей, які б не можна було обміняти, спалити заради тепла чи притулити до стіни задля ізоляції. Всі привчилися зневажати марнотратство. Проте воно мало-помалу верталось у моду і свідчило про процвітання — як пристойна сорочка.

НАШ РІДНИЙ КРАЙ
ТИ ЗАХИЩАЙ,

Сорочка. Сорочка. Його розум умів отак зациклюватися на якійсь проблемі — по суті, якій завгодно — й не рушати з місця. Неначе влада над певною часткою його світу вбереже його від падіння. Це була погана звичка, що змушувала забувати про інші речі,